

Ortaöğretim Kademesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Ümit YETİŞ¹, Kürşat Yusuf AYTAÇ¹, Gülşah ÇALĞAN²

DOI: <https://doi.org/10.38021asbid.1212514>

ORJİNAL ARAŞTIRMA

¹Adıyaman Üniversitesi,
Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu,
Adıyaman/Türkiye

²Adıyaman Üniversitesi,
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
Adıyaman/ Türkiye

Sorumlu Yazar:

Ümit YETİŞ

umtyts0671@gmail.com

Öz

Bu çalışmanın amacı, ortaöğretim seviyesinde öğrenime devam eden öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine alakalı tutumlarının farklı varyanslar açısından incelenmesidir. Araştırmanın örneklem grubu; Adıyaman ili 2021-2022 eğitim öğretim yılında ortaöğretim kademesinde eğitim alan, 182'si kız ve 218'i erkek toplam 400 gönüllü öğrencidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilmiş olan Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi ise; SPSS 22.0 programında yapılmıştır. Araştırma verilerin Anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak alınmış, verilerin istatistik geçerliliği için kabul edilmiş olup normallik dağılımına bakılmıştır. Bu durum doğrultusunda analiz için tek yönlü t-testi, ANOVA testi ve Tukey testi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda Beden Eğitimi ve Spor dersine dair öğrencilerin tutumlarında cinsiyet ile sınıf seviyesi faktörünün etkili olduğu, erkek öğrencilerin ve onuncu sınıftaki öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine dair tutumlarının daha yüksek çıktığı belirlenmiştir. Çalışmada ayrıca, Spor Lisesinde okuyan, babasının mesleği serbest meslek, annesinin mesleği memur olan öğrencilerin Beden Eğitimi dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmış, öğrencilerin ve ailelerinin Beden Eğitimi ve Spor dersinin öğrenciye sağlayacağı, fiziksel, psikolojik, sosyal yararları konusunda bilgilendirici çalışmalar yapılması önerilmiştir.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, Beden Eğitimi ve Spor Dersi, Öğrenci, Tutum

Investigation of the Attitudes of Secondary Education Students Against Physical Education and Sports Course

Abstract

The aim of this study is to examine the attitudes of the students who continue their education at the secondary education level about the Physical Education and Sports course in terms of different variances. The sample group of the research; In the province of Adıyaman, in the 2021-2022 academic year, there are 400 volunteer students, 182 girls and 218 boys, who receive education at the secondary education level. The Physical Education and Sports Attitude Scale developed by Güllü and Güçlü (2009) was used as a data collection tool in the research. The analysis of the data is; It was made in SPSS 22.0 program. The significance level of the research data was taken as $p<0.05$, it was accepted for the statistical validity of the data, and the normality distribution was examined. In line with this situation, one-way t-test, ANOVA test and Tukey test were used for analysis. As a result of the study, it was determined that the gender and class level factor were effective in the attitudes of the students towards the Physical Education and Sports lesson, and the attitudes of the male students and the students in the tenth grade towards the Physical Education and Sports lesson were higher. In the study, it was also concluded that students who study at Sports High School, whose father is self-employed and whose mother is civil servant, have higher attitudes towards Physical Education lesson, and it is recommended that students and their families conduct informative studies on the physical, psychological and social benefits that Physical Education and Sports will provide to the student.

Keywords: Physical Education, Physical Education and Sports Lesson, Student, Attitude

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
30.11.2022

Kabul Tarihi:
16.12.2022

Online Yayın Tarihi:
23.12.2022

Giriş

Eğitimin en çok sürdürüldüğü mekân okul olmakla beraber, eğitim ile gerçekleştirilmek istenen asıl amaç; öğrencilerin hayatlarında hedeflenen davranışları kazandırılması ve bu davranışların öğrenciler tarafından sürekli tapılması yönünde tutum oluşturulmasıdır (Alpaslan, 2008). Başer (2009), eğitimin vurgulanan amaçlarından birinin bireylerin becerilerini topluma uyum sağlayacak biçimde geliştirmek olduğunu belirtmiştir. Kuru'nun (2000) ifadesiyle beden eğitimi, kişinin bedensel, psikolojik ve zihinsel açıdan gelişimini sürdürmek, sıradan hayata ve iş hayatının temposunu sağlamak, vatandaşlık duygularını ve milli benlik hislerini güçlendirmek amacıyla, planlı, programlı çalışmalar olarak tanımlamaktadır.

Beden eğitimi; fiziksel aktiviteleri belirli bir plan ve sistem dâhilinde içerisinde barındıran, bireye kas aktiviteleri yoluyla toplumsal, bedensel ve zihinsel olarak pozitif katkı sağlama sürecidir. Eğitim kurumları, beden eğitiminin bir plan dâhilinde yapıldığı yerler olarak öne çıkmaktadır (Mosston ve Asworth, 2004). Eğitim öğretim yoluyla bireylere fiziksel aktivite alışkanlığı kazandırılması mümkün olabilmektedir.

Bedensel aktiviteler aynı zamanda psikolojik ve sosyolojik tutum konusunda da etkili olmaktadır (Eren vd., 2019). Kişinin farklı birey, obje ya da olaylara nasıl tepki vermesi hususunda etkilendiği, içinden veya dışarıdan gelen kaynağa tutum denir (Başer, 2009). Tutum kelimesinin anlamı Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “tavır, tutulan yol” olarak açıklanmaktadır (TDK, 2022). Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor (BES) dersine dair tutumlarının yüksek seviyede olması, derse katılımın yükselmesi yanında öğrencilerin fiziksel aktivite alışkanlığı kazanmaları ve bu alışkanlıklarını gelecekte de devam ettirmemelerini sağlayabilecektir. Literatür incelendiğinde öğrencilerin BES dersine dair tutum düzeylerinin incelendiği çalışmalar bunmakla birlikte (İbrahimli, 2019; Arıkan, 2022), yaklaşık iki yıllık Covid-19 salgını nedeniyle okuldan uzak kalan öğrencilerin Beden Eğitimi dersine yönelik tutumlarında değişiklik olabileceği varsayılmaktadır. Bu açıdan araştırmada ortaöğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin BES dersine dair tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Beden Eğitimi

Beden eğitimi, bedensel olarak fiziksel aktiviteye katılım yoluyla bireyin davranışını bilinçli olarak değiştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Tamer ve Pular, 2001). Beden eğitimi ve bedensel hareketlerin gerçekleştirildiği ve fiziksel gelişim sağlayan bir aktivite olmakla birlikte, sağlıklı yaşamayı ve dinlenmeyi sağlayan, fiziksel ve zihinsel, bireyin birçok yönden geliştiği aktiviteler bütünüdür. Ayrıca fiziksel aktivite ve egzersizin bulaşıcı olmayan hastalıkları önlemede büyük faydaları vardır (Çiçek, 2021). Örneğin özel gereksinimli bireylerin fiziksel, psikolojik ve

toplumsal ihtiyaçlarının karşılanabilmesi, bedensel engellilik hallerinin tedavi, rehabilitasyon ya da mevcut engelin en aza indirilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi; fizik tedavinin yanında sanatsal faaliyet, fiziksel aktivite gibi çeşitli etkinliklere ihtiyaç duyulmaktadır (Geçen ve Tomak, 2020).

Beden eğitimi; duygusal, fiziksel ve sosyal gelişimini sağlayan, üretkenlik ve önderlik gibi becerileri geliştiren, serbest zamanı değerlendiren, atak, üretken, azimli, uyumlu olmalarını sağlayan ve bu yönde kişilik özelliklerini geliştiren, bireylerin stres atmasına yardımcı olan bir bilim dalıdır (Can vd., 2004).

Beden Eğitimi ve Spor Dersi

Bu dersin temeli, fiziksel aktivite için ihtiyaç duyulan temel bilgi ve becerilerin kazanılmasıdır. Bilgi ve beceri edinmenin bireyler için yeterli olmamaktadır. Beden eğitimi ve sporun amacı, tüm insanların yaşam boyu fiziksel aktiviteye katılmalarını, sağlıklı ve üretken bir yaşam sürmelerini sağlamaktır (Tuncel, 2006). Beden eğitimi ve hareket programı, bireylerin kendilerini fiziksel, sosyal ve psikolojik alanlarda bütünsel olarak geliştirdikleri bir programdır. Sağlıklı, başarılı, mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürmenin sırrı; fiziksel gelişimin yanı sıra zihinsel gelişimi de sağlar ve ikisini aynı anda mümkün kılmaktadır (Güçlü, 2001).

Beden Eğitimi ve Spor Dersine Dair Tutum

Beden eğitimi eğitiminden istenilen etkilerin sağlanabilmesi için öğrencilerin ilgili ders ve etkinliklere yönelik tutumlarının olumlu ve bağımsız olması gerekmektedir (Üstüner, 2006). Dolayısıyla onları sağlıklı bireyler haline getirmeyi amaçlayan ve öğrencilerin gelişiminde önemli etkisi olan bu etkinlik amacına ulaşmıştır (Güllü vd., 2009). Öğrencilerin beden eğitimine yönelik olumlu tutumları, müfredatın etkili bir şekilde öğretilmesini ve programın genel ve özel hedeflerine ulaşmasını sağlamaya yardımcı olacaktır. Bir başka açıdan bakıldığında, öğrencilerin gelecekteki sosyalleşme süreçleri farklı etkinliklere katılma isteklerini etkileyecektir. Aksi halde beden eğitime karşı olumsuz tutum sergileyen öğrenciler ders sürecini aksatabilir, derse katılmayabilir, dersin önemli olmadığını düşünebilir veya çeşitli sorunlar yaratabilmektedir (Silverman ve Scrabis, 2004).

Tutumların belirlenmesinin insanların nasıl davrandığını anlamadaki önemi göz önüne alındığında (Üstüner, 2006), bireylerin beden eğitimi derslerindeki olumsuz davranışlarının nedenleri sorgulanırken bireylerin beden eğitimi hakkındaki düşüncelerinin incelenmesi önemlidir. Fiziksel ve zihinsel gelişim açısından önemli bir dönemde olan bir lise öğrencisi için beden eğitimi dersi büyük önem taşımaktadır. Bu ders sayesinde öğrenciler zamanlarını etkin ve verimli kullanabilmektedirler (Demirhan ve Altay, 2001).

Var olan düzende Beden Eğitim ve Spor derslerinin bir diğer hedefi; nesillerin sağlıklı yetiştirilmesi için fiziksel hareketliliğe yönelik tutumları olumlu olarak geliştirmek ve bunu kişilerin hayatında vazgeçilmez bir parça haline getirmektir. Böylece kişilerin fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan gelişmelerine önemli katkı sağlayacaktır (MEB, 2013).

BES dersi, diğer derslerden farklı şekliyle birçok tutum araştırmasına örnek olmuştur (Zeng vd., 2011; Zengin, 2013). Beden Eğitimi ve Spor dersine dair öğrencilerin tutumlarının incelendiği araştırmalarda öğrencilere ait bazı sosyo-demografik özelliklerin (cinsiyet, sınıf,baba-anne mesleği, eğitim aşaması, okul) beden eğitimi dersine dair tutumları (Ekici vd., 2001; Chung ve Philips, 2002; Zeng vd., 2011; Zengin vd.,2016) üzerindeki etkiler ele alınmıştır. Ders programlarında yer alan birçok branş gibi Beden Eğitimi ve Spor dersi için de öğrenciler olumlu veya olumsuz tutum gösterebilirler. Oyun çağı (4-6 yaş) döneminde fiziksel aktiviteye katılım sağlamanın ileri ki dönemin (16-18 yaş) ergenlik dönemindeki fiziksel aktiviteye yönelik tutumu olumlu yönde etkilediği bilinir (Pratt vd.,2003). Bu dönemde genellikle çocuklar için planlı ve informal olmayan fiziksel aktivitelere erişmenin tek yolu Beden Eğitimi ve Spor dersleridir (Trudeau ve Shephard, 2005).

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Ortaöğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine dair tutumlarının incelenmesi için yapılan araştırmada nicel araştırma yöntemi olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, hala günümüzde olan ve yahut geçmişte var olmuş olan bir durumu var olduğu haliyle yorumlamayı amaç edinmiş araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2018).

Evren ve Örneklem / Çalışma Grubu

Evreni Adıyaman il merkezinde bulunan 1 özel, 3 Devlet okulunda 2021-2022 eğitim öğretim yılında eğitim almakta olan öğrencilerdir. Evren içerisinde basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle araştırmanın örnekleme tespit edilen, araştırmaya gönüllü olarak karılan 400 öğrencidir (Tablo 1). Basit seçkisiz örnekleme yöntemi, araştırmanın evreni içerisinde örnekleme birimlerinin seçkisiz olarak çekilmesi yöntemi ile belirlenmesidir (Büyüköztürk vd, 2020).

Tablo 1

Araştırmaya Katılanların Demografik Özelliklerinin Analizi

	Değişkenler	n	%
Cinsiyet	Erkek	218	54,5
	Kız	182	45,5
Sınıf	9.Sınıf	84	21,0

	10.sınıf	194	48,5
	11.sınıf	69	17,3
	12.sınıf	53	13,3
Okul	Anadolu Lisesi	115	28,7
	Spor Lisesi	176	44,0
	Meslek Lisesi	52	13,0
	Özel Lisesi	57	14,2
Baba Mesleği	Serbest	79	19,8
	Çiftçi	64	16,0
	Memur	116	29,0
	İşçi	87	21,8
	Esnaf	54	13,5
Anne Mesleği	Ev Hanımı	372	93,0
	Memur	9	2,25
	İşçi	15	3,75
	Serbest Meslek	5	1,25

Araştırmaya katılan öğrencilerden %54,5'i erkek, %45,5'i kızdır. Öğrencilerden %48,5'i 10. Sınıftayken, %21'i 9. %17,3'ü 11. %13,3'ü ise 12. Sınıftadır. Öğrencilerden %44'ü spor lisesinde eğitim almaktayken, %28,7'si Anadolu lisesinde, %14,2'si özel lisede, %13'ü ise meslek lisesinde eğitimine devam etmektedir. Öğrencilerin %29'u memurken, %21,8'i işçi, %19,8'i serbest meslek mensubu, %16'sı çiftçi, %13,5'i ise esnafıdır. Öğrencilerden %93'ünün annesi ev hanımıyken, %3,7'inin annesi işçi, %2,25'inin annesi memur, %1,25'inin annesi ise serbest meslek mensubudur.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama şekli iki bölümden oluşan araştırmanın; ilk bölümünde yer alan kişisel bilgi formunda araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerini (cinsiyet, yaş, anne mesleği, baba mesleği ve okul türü) belirlemek üzere sorulmuş 5 soru bulunmaktadır. Veri toplama aracının ikinci bölümünde Çalışmada Güllü ve Güçlü (2009)'nün geliştirdiği "Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği"nden faydalanılmıştır. Ölçek 11'i olumsuz (madde 3, 17, 19, 20, 24, 25, 26, 29, 30, 34, 35) ve 24'ü olumlu olan toplam 35 maddeyi içermektedir. Ölçekte yer alan ifadelere verilen cevaplar Tamamen katılıyorum, Katılıyorum, Fikrim Yok, Katılmıyorum, Tamamen Katılmıyorum şeklindedir. 5'li likert tipinde tek boyutlu ola ölçekten alınabilecek en düşük ölçek puanı 35 iken, en yüksek ölçek puanı 175 puandır.

Verilerin Analizi

Sonuç olarak oluşan verilerin analizleri SPSS programından faydalanılarak yapılmıştır. Araştırmanın veri setine normallik analizi yapılmış, verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüş ve değişkenlerin anlamlılık düzeylerini belirlemek amacıyla parametrik testler uygulanmıştır. Varyans

Analizi sonucunda elde edilen test sonuçlarına bakıldığında varyansların homojen olduğu görülmüştür. Bu nedenle de eldeki verilere Tukey Analizi uygulanmıştır. Araştırma verilerinin anlamlılık seviyesi olarak $p<0,05$ olarak alınmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin BES dersine dair tutumları; okul türü, cinsiyet, sınıf seviyeleri, anne-baba meslekleri değişkenleri ile ilişkilendirilerek analiz edilmiştir.

Tablo 2

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre BES Dersine Dair Tutum Düzeyleri

	Cinsiyet	N	\bar{x}	SS	T	p
Tutum	Erkek	218	132,80	24,655	2,591	,010*
	Kadın	182	126,66	22,316		

* $p<0,05$

Tabloya göre cinsiyet değişkeni ile katılımda bulunan öğrencilerin beden eğitimi dersine dair tutum düzeyleri arasında sayısal olarak anlamsal bir fark tespit edilmiştir. ($p<0,05$). Erkek öğrencilerin Beden Eğitimi dersine yönelik tutum düzeyi aritmetik ortalamasının “($\bar{x}=132,80$)” kız öğrencilerin tutum puanlarından “($\bar{x}=126,66$)” yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3

Öğrencilerin Sınıflarına Göre BES Dersine Yönelik Tutum Düzeyleri

	Sınıf	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlı farklılık
Tutum	9.sınıf	84	137,52	24,45	3,776	,011	9.>10, 11
	10.sınıf	194	128,50	23,89			
	11.sınıf	69	126,26	22,60			
	12.sınıf	53	128,49	21,86			

$p<0,05$

Öğrencilerin sınıf seviyeleri ile BES dersine dair tutumları arasında sayısal olarak kayda değer bir fark bulunmaktadır ($p<0,05$). Tablodaki veriler incelendiğinde; en düşük tutum puanının 11. Sınıf Öğrencilerinde “($\bar{x}=126,26$)” en yüksek tutum puanının 9. sınıf öğrencilerinde “($\bar{x}=137,52$)” olduğu görülmektedir. Öğrencilerin puanlarının sınıf değişkenine göre Tablodaki veriler incelendiğinde; en düşük tutum puanının 11. Sınıf verilerininin değişmediğini ölçmek amacıyla istatistiksel testlerden tek yönlü varyans analizinden faydalanılmıştır. Bu analiz neticesinde “($F(3,396)=3,776$, $p=0,011<0,05$)” sayısal olarak anlamlı sonuç meydana gelmiştir. Sonuçlardaki varyansların homojen şekilde olduğunu ifade etmektedir. Bu sonuçlardan sonra verilere Tukey analizi yapılmıştır. Fark, 9.10 ve 11.sınıf öğrencilerinin minimal aktif öğrencilerin tutum puan ortalamaları arasında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4

Öğrencilerin Okul Türüne Göre BES Dersine Yönelik Tutum Düzeyleri

	Okul Türü	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlı farklılık
Tutum	Anadolu Lisesi	115	128,04	24,68	1,053	,369	Yok
	Spor Lisesi	176	131,78	22,30			
	Meslek Lisesi	52	126,54	24,77			
	Özel Lisesi	57	131,68	25,39			

$p > 0,05$

Öğrencilerin okul türleri ile BES dersine dair tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). BES dersine dair tutum düzeyi aritmetik ortalama düzeyi en yüksek olanlar Spor Lisesinde ($\bar{x}=131,78$) eğitim alan öğrencilerken, en düşük olanlar ise Meslek Lisesinde ($\bar{x}=126,54$) eğitim alan öğrencilerdir.

Tablo 5

Öğrencilerin Baba Mesleğine Göre BES Dersine Dair Tutum Düzeyleri

	Baba Mesleği	N	\bar{x}	SS	F	p	Anlamlı farklılık
Tutum	Serbest	79	130,38	24,22	,264	,901	Yok
	Çiftçi	64	128,63	27,40			
	Memur	116	129,04	20,59			
	İşçi	87	132,04	25,02			
	Esnaf	54	129,93	23,58			

$p > 0,05$

Öğrencilerin babalarının mesleği ile Beden Eğitimi dersine yönelik tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlılık görülmemiştir ($p > 0,05$). Beden eğitimi dersine dair tutum aritmetik ortalama düzeyi en yüksek olanlar babası işçi ($\bar{x}=132,04$) olanlarken, en düşük olanlar ise babası çiftçi ($\bar{x}=128,63$) olan öğrencilerdir.

Tablo 6

Öğrencilerin Anne Mesleğine Göre BES Dersine Yönelik Tutum Düzeyleri

	Anne Mesleği	N	Ort.	SS	F	p	Anlamlı farklılık
Tutum	Ev hanımı	372	130,02	23,91	,447	,720	Yok
	Memur	9	136,11	17,47			
	İşçi	14	124,71	23,76			
	Serbest	5	132,60	27,99			

* $p < 0,05$

Öğrencilerin annelerinin mesleği ile BES dersine dair tutum düzeyleri arasında sayısal olarak anlamsal yönden bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > 0,05$). Beden eğitimi dersine dair tutum aritmetik ortalama düzeyi en yüksek olanlar annesi memur ($\bar{x}=136,11$) olanlarken, en düşük olanlar ise annesi işçi ($\bar{x}=124,71$) olan öğrencilerdir.

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Fiziksel aktivite bireylerin sadece fiziksel olarak iyi durumda olmalarını sağlamamakta, aynı zamanda onların psikolojik iyi oluşlarına ve dolayısıyla da toplumsal uyumlarının artmasına sebep olabilmektedir. Belirli bir plan dahilinde yapılan fiziksel aktivitelerin en yaygın şekliyle sunulduğu alan okullardır. Okullardaki Beden Eğitimi ve Spor dersi, öğrencilerin bedensel gelişimlerinin yanı sıra, psikolojik, sosyal gelişimlerini de sağlayabilmektedir. Katılımda bulunan öğrencilerin BES derslerine katılımları bu dersi için tutumları ile bağlantılı olmaktadır. Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları, onların derse katılımlarının yanında beden eğitimi konusunda bilinçlenmelerini de sağlayacaktır. Bu çalışmada ortaöğretim öğrencilerinin BES dersine dair tutumları demografik özellikleri ile ilişkilendirilerek analiz edilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile BES dersine dair tutum seviyeleri arasında matematiksel açıdan anlamsal olarak bir farklılık meydana gelmiştir. Şam ve diğerleri. (2021) katılımcıların BES dersine dair tutumlarını incelemiş olduğu çalışmada öğrencilerin cinsiyetleri ile BES dersine dair tutumları arasında matematiksel açıdan anlamsal bir fark bulunduğunu belirlemişlerdir. Öğrencilerin BES dersine dair tutumlarını inceleyen Güllü ve diğerleri. (2016) ise öğrencilerin cinsiyetleri ile Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında sayısal anlamda bir farklılığın bulunmadığını belirlemişlerdir. Çalışmamızda erkek katılımcıların BES dersine yönelik tutum düzeyi aritmetik ortalamasının kız öğrencilerin tutum puanları yönünden daha yüksek olduğu görülmüştür. Erkek öğrenciler toplumsal cinsiyet rollerinin de etkisi ile sosyal yaşamlarını daha çok ev dışında sürdürebilmekteler ve buna bağlı olarak da fiziksel aktivitelere katılım düzeyleri fazla olabilmektedir. Bu durum da erkek öğrencilerin BES dersine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olmasına etkili olabilmektedir.

Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Beden Eğitimi ve Spor dersine dair tutumları arasında sayısal olarak anlamlı bir fark görülmüştür. Şam ve diğerleri (2021) yaptıkları araştırmada bizim çalışmamızdaki sonuçlara benzer şekilde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Beden Eğitimi ve Spor dersine Yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğunu belirlemişlerdir. Taşdemir (2019) ise benzer şekilde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunduğunu tespit etmiştir. Çalışmamızda 9. Sınıf öğrencilerinin BES dersine dair tutumlarının en yüksek, 11. Sınıf öğrencilerinin ise en düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrenciler 9. Sınıfta lise eğitimine yeni başlıyor olmanın rahatlığını yaşayabilirlerken, 11. sınıfta bir sonraki yıl girecekleri üniversite seçme sınavının kaygısını yaşayabilirlerken bu durum onların Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutum düzeylerinin düşmesine sebep olabilmektedir.

Öğrencilerin okul türleri ile BES dersine dair tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. Sivrikaya ve Deniz (2016), öğrencilerin okul türleri ile BES dersine dair tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunduğunu belirlemiştir. Yağcı (2012) yaptığı araştırmada öğrencilerin okul türleri ile BES dersine dair tutumları arasında sayısal anlamda bir farkın bulunduğunu belirlemiştir. Çalışmamızda Beden Eğitimi dersine yönelik tutum düzeyi aritmetik ortalama düzeyi en yüksek olanlar Spor Lisesinde eğitim alan öğrencilerken, en düşük olanlar ise Meslek Lisesinde eğitim alan öğrenciler olduğu anlaşılmıştır. Lise türü öğrencinin yatkın olduğu alanı ifade etmesi bakımından önemli bir değişkendir.

Öğrencilerin babalarının mesleği ile BES dersine dair tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamsal yönden bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Yağcı (2012), öğrencilerin baba eğitim durumları ile Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutum seviyelerini araştırmış, değişkenler arasında sayısal olarak anlamlı bir farkın bulunmadığını belirlemiştir. Taşdemir (2019) yaptığı araştırmada bizim çalışmamızdan elde edilen sonuçlara benzer şekilde öğrencilerin baba mesleği ile BES dersine dair tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadığını ortaya çıkarmıştır. BES dersine dair tutum düzeyi en çok olanlar babası işçi olanlar, en düşük olanların ise babası çiftçi olan öğrenciler olduğu görülmüştür. Baba, çocuk için rol model konumunda olmaktadır. Babasının çalışma koşulları, öğrencilerin bir mesleğe yönelmelerinde ya da fiziksel aktivite gibi bir etkinliğe yönelmelerinde etkili olabilmektedir. Babasının işlerine yardımcı olma ihtimali olan çocuklar ise bu tür aktivitelere katılma yönündeki tutumları daha düşük olabilmektedir.

Öğrencilerin annelerinin mesleği ile BES dersine dair tutum seviyeleri arasında matematiksel anlamda bir fark olmadığı sonucuna varılmıştır. Yağcı (2012) yaptığı araştırmada öğrencilerin anne mesleği ile Beden Eğitimi ve Spor dersine yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlılığın bulunmadığını tespit etmiştir. Beden Eğitimi dersine yönelik tutum düzeyi yüksek olanlar annesi memur olanlar, düşük olanların ise annesi işçi olan öğrenciler olduğu belirlenmiştir. Anneler toplumsal cinsiyet rollerinden dolayı çocukları ile daha yakından ilgilenebilmektedirler. Annenin çalışma yaşamından dolayı elde ettiği gelir düzeyinin yüksek olması çocuğun fiziksel aktivite gibi etkinliklere yönelmesine sebep olabilmektedir.

Çalışmanın sonucunda öğrencilerin BES dersine dair tutumlarında cinsiyet ve sınıf faktörünün etkili olduğu, erkek öğrencilerin ve onuncu sınıfta bulunan öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor dersine dair tutumlarının daha yüksek oranda olduğu ortaya çıkmıştır. Çalışmada ayrıca, Spor Lisesinde okuyan, babasının mesleği serbest meslek, annesinin mesleği memur olan öğrencilerin BES dersine dair tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin, fiziksel, sosyal, psikolojik gelişimleri açısından fiziksel aktivitelere katılmaları gerekmektedir. Fiziksel aktivitelerin bir plan dâhilinde öğrencilere sunulduğu BES dersi öğrenciler gelişimleri için önemli olmaktadır. Bu sebeple Beden Eğitimi ve Spor dersinin öneminin anlaşılması adına okullarda aileleri ve öğrencileri bilgilendirici çalışmalar yapılarak, öğrencilerin BES dersine karşı olumlu tutumda olmaları sağlanması yararlı olabilecektir.

Öğrencilerin BES dersine dair tutumlarını etkileyen faktörlerin sayıca artması mümkündür. Yapılacak çalışmalarda öğrencilerin bu derse yönelik tutumlarını belirleyecek açık uçlu sorular sorularak analizler yapılması literatüre katkı sağlanması adına yararlı olabilecektir.

Kaynakça

- Alparslan, S. (2008). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerinin sergilediği öğretim davranışlarına ilişkin alguları ve öğrencilerin bu derse karşı geliştirdikleri tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Bolu.
- Arıkan, C. (2022). *İşbirliğine dayalı öğretim yönteminin öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersi özyeterlik ve tutum ile demokratik tutumlarına olan etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Urfa.
- Aysu, B. (2007). *Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Başer, S.A. (2009). *Öğretmen niteliklerinin beden eğitimi dersi alan öğrencilerin bu derse karşı olan tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Bolu.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, S., Arıkan, E., Durukan, E., Göktaş, Z., ve Pepe, K., (2004). *Resmi ve özel okullardaki beden öğretmenlerinin liderlik davranışı (yapıyı kurma boyutu) yönünden karşılaştırılması*, 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, Kemer-Antalya, Türkiye.
- Chung, M., ve Philips, D.A. (2004). Attitude toward physical education and leisure-time exercise in high school students. *Physical Educator*, 59(3), 126-139.
- Çiçek, İ. (2021). *Okul öncesi dönem hareket etkinliklerinin öğrenci fiziksel aktivite düzeyine, fiziksel aktivite türüne, ders içeriğine ve ders içi öğretmen davranışına göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Mersin.
- Demirhan, G., ve Altay, F. (2001). Lise Birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutum ölçeği II. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 9-20.
- Ekici, S., Bayrakdar, A., ve Hacıcaferoğlu, B. (2011). Lise öğrencilerinin beden eğitimi dersi tutumlarının değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 829-839.
- Eren, A. Geçen, F. ve Çalış, D. (2019). Down sendromlu çocuklarda görsel sanatlar eğitimi üzerine yapılan bir çalışma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(97), 178-190.
- Erkuş, A. (1994). *Psikolojik terimler sözlüğü*. Ankara: Doruk Yayınları.
- Geçen, F., ve Tomak, A. (2020). Görsel sanatlar uygulamaları ile özel eğitim kapsamında yer alan ortopedik engelli bireylerin eğitsel gelişimleri. *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 1955-1973.

- Güçlü, M. (2001). Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Türkiye’de beden eğitimi ve sporun gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 33-38.
- Güllü, M., Cengiz, Ş. Ş., Öztaşyonar, Y., ve Kaplan, B. (2016). Ortaokul öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi (Şanlıurfa ili örneği). *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 49-61.
- Güllü, M., ve Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 138-151.
- İbrahimli, R. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum ve fiziksel aktivite düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. (32. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım
- Kuru, E. (2000). *Beden eğitimi ve sporda program geliştirme*. Gazi.
- MEB. (Milli Eğitim Bakanlığı). (2013). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı*. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Mosston, M. ve Asworth, S. (2004). *Beden eğitimi öğretimi*. (Çev. E. Tüzemen). Bağırhan.
- Pehlivan, H. (1994). Eğitim bilimleri öğrencilerinin öğrenim gördükleri bölüme yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 43-49.
- Pratt, H. D., Patel, D. R., ve Greydanus, D. E. (2003). Behavioral aspects of children's sports. *Pediatric Clinics of North America*, 50(4), 879-99.
- Reid, N. (2006). Thoughts on Attitude Measurement. *Research in Science and Technological Education*, 24, 3-27.
- Silverman, S., ve Scrabis, K. A. (2004). A review of research on instructional theory in physical education 2002-2003. *International Journal of Physical Education*, 41(1), 4-12.
- Sivrikaya, A. H. ve Temiz, C. N. (2016). Lise öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 1-8.
- Şam, C. T., Bayram, M. ve Taşdemir, N. (2021). Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Ağrı ili hamur ilçesi örneği). *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4), 1-14.
- Tamer K. ve Pulur A. (2001) *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ada Matbaacılık.
- Taşdemir, N. (2019). *Öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Ağrı ili Hamur ilçesi örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Ağrı.
- TDK, Türk Dil Kurumu Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/> (10.11.2022)
- Trudeau, F., ve Shephard, R. J. (2005). Contribution of school programme to physical activity level and attitudes in children and adults. *Sports Medicine*, 35(2), 89-105.
- Tunçel, Z. (2006). *İşbirlikli öğrenimin beden eğitimi başarısı, bilişsel süreçler ve sosyal davranışlar üzerindeki etkileri*. Yayımlanmamış Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.
- Yağcı, İ. (2012). *Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Afyonkarahisar ili örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Afyon.
- Zeng, H. Z., Hipscher, M., ve Leung, R. W. (2011). Attitudes of high school students toward physical education and their sport activity preferences. *Journal of Social Sciences*, 7(4), 529-537.
- Zengin S. (2013). *Çocuk ve gençlik merkezlerinde hizmet alan 12-18 yaş arası erkek çocukların beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum düzeyleri ile benlik saygılarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sakarya

Zengin, M., Hekim, M., ve Hekim, H. (2016). Ortaokul ve lise öğrencilerinin beden eğitimi dersine yönelik tutumlarının cinsiyet ve öğrenim kademesi değişkenine göre incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 13(2), 3242-3251.

Bu eser [Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) ile lisanslanmıştır.